

Sterilní režim po transplantaci kmenových buněk krvetvorby

**DĚTSKÁ
TRANSPLANTAČNÍ
JEDNOTKA
PRAHA
ČESKÁ REPUBLIKA**

OBEČNÉ POKYNY

Sterilní režim používáme u pacientů po alogenní transplantaci. „Alogenní“ znamená, že transplantované zárodečné buňky pocházejí od zdravého rodinného či vhodného nepříbuzného dárce. Režimová opatření začínáme uplatňovat již v průběhu přípravného režimu a pokračujeme až do doby obnovení tvorby granulocytů (příhojení štěpu). V době pobytu pacienta ve sterilním režimu, který trvá zpravidla 4–5 týdnů, je nutné, aby personál, pacient i jeho doprovod dodržovali určitá pravidla a postupy. Jejich dodržováním se snažíme snížit riziko vzniku závažných infekčních komplikací v době, kdy má pacient velmi nízký až nulový počet bílých krvinek.

Na lůžkové části transplantační jednotky se všichni pohybují v čistém nemocničním oblečení (pro sestry a lékaře, pro doprovod), které si dle potřeby (při znečištění), ale minimálně 1x denně mění. Na celé jednotce se všichni (personál i doprovod) pohybují v omyvatelné obuvi určené pouze pro oddělení, v této obuvi nepouštět jednotku. Převlékají a přezouvají se v šatnách (rodičů/personálu). Nikdo nesmí chodit po jednotce ani v pokojích bos či v ponožkách či látkových přezůvkách. Přezůvky personálu a doprovodu se posílají na dezinfekci minimálně 1x týdně. Děti jedí na svém pokoji, rodiče pouze ve společenské místnosti a personál pouze v denní místnosti (obě místnosti jsou mimo sterilní část jednotky).

Dítěti je nutno přinést do nemocnice

- nové měkké zubní kartáčky (výměna po 10–14 dnech)
- 1 novou zubní pastu

- 1 čisté přezůvky, nejlépe omyvatelné
- neparfémované vlhčené ubrousky
- potravinovou fólii

Z hygienického i praktického důvodu v průběhu pobytu ve sterilním režimu pro transplantaci kostní dřeně (TKD) musí být (nejpozději při příjmu) dítě zcela ostříháno a oholeno. Vhodnější je toto provést v klidu doma před příjmem na jednotku.

Po dobu pobytu na transplantační jednotce dítě na sobě nesmí mít (stejně jako doprovod) žádné šperky (prsteny, náušnice, přívěsky, náramky, piercing apod.) či umělé nehty. Pacient po dobu sterilního režimu používá nemocniční sterilní prádlo – pyžama, lůžkové povlečení, roušky, žínky atd. Snažíme se pacienta udržovat stále v čistém a sterilním prostředí a výměna prádla i povlečení je nutná často i několikrát denně. Nedoporučujeme používat vlastní prádlo, protože by nebyl zaručen jeho trvalý dostatek (častá výměna, praní, sterilizace, návratnost).

Hračky a všechny předměty, se kterými přijde dítě ve sterilním režimu do styku

Na sterilním boxu lze používat ihned:

- knihy, časopisy, bloky – nové, dosud nepoužívané (starší, již používané je nutno poslat na sterilizaci),
- hračky – vlastní, omyvatelné, po umytí a dezinfekci (plyšové hračky nové i vlastní, dříve již

používané je nutno poslat s předstihem na sterilizaci).

Ve sterilním boxu by neměly být žádné nadbytečné věci.

Na každém pokoji je k dispozici televize a DVD přehrávač.

Mobilní dotykový telefon a tablet je třeba alespoň 1x denně otírat dezinfekcí, nedoporučujeme používat obaly. Pokud by mobil či tablet byly v dalším obalu (mimo fólii chránící obrazovku), tak je nutno (stejně jako notebook, tlačítkový mobil, tlačítkové ovladače) obalit je mikrotenovou fólií a tu alespoň denně a/nebo při poškození přebalit.

DŮLEŽITÉ POKYNY PRO DOPROVOD TRANSPLANTOVANÉHO PACIENTA

Doprovod přijímaný s dítětem

K dítěti ve sterilním režimu a/nebo v izolačním režimu přijímáme jednu zletilou osobu jako pečovatele/doprovod. V době pobytu na jednotce nesmí prodělávat žádné infekční

onemocnění, měl by být schopen fyzicky a psychicky pečovat o dítě, jak je požadováno (viz níže). Zpravidla se jedná o rodiče, ale může to být i jiný blízký, zletilý člen rodiny. Při volbě vhodné osoby jako doprovodu upřednostňujeme zájem dítěte. Požadujeme, aby především v době pobytu dítěte ve sterilním režimu nedocházelo ke střídání doprovázející osoby z jiných než velmi závažných důvodů.

Protože ošetrovatelská péče o transplantované děti je časově velmi náročná, prosíme doprovod, aby personálu při této péči pomáhal. Pomoc spočívá zejména v každodenní celkové koupeli dítěte (někdy i vícekrát denně) a v úklidu pokoje, ve kterém dítě leží. Doprovod proto při příjmu na transplantační jednotku podepisuje souhlas dobrovolníka. Při příjmu zahajujeme pravidelné mikrobiologické vyšetřování doprovodu (výtěr z krku, z konečníku, kultivace moče).

Dále jsou tyto odběry po dobu pobytu dítěte ve sterilním režimu prováděny pravidelně 1x týdně.

Doprovod transplantovaného dítěte spí (s výjimkou kojících matek dětí ve věku do 12 měsíců) mimo jednotku, a to zpravidla na ubytovně pro rodiče (nebo jinde, v blízkosti nemocnice). Na pokoji si může odpočinout (mimo vizitu) kdykoliv během dne v křesle. Nesedá a v žádném případě si ani nelehá k dítěti na lůžko. Na pokoji u dítěte nemá doprovod své věci. Doprovod přichází na jednotku ráno před 8 hodinou, aby byl přítomen u podávání ranních léků, ranní hygieny a následné vizity (cca 8:00–11:00 hod.). Večer pak záleží na stavu a věku pacienta, kdy doprovod odchází, ale vždy až po podání léků a večerní hygieně, tj. po 20. hodině. Povlečení na posteli, na které na jednotce spí kojící matka, je nutno 1x denně měnit. Opouští-li doprovod sterilní část, event. transplantační jednotku, musí

o tom vždy informovat sestru (včetně informace na jak dlouho se vzdaluje). Prosíme též o ponechání telefonického kontaktu. Při odchodu z transplantační jednotky se převlékne do jiného oděvu a obuvi, než jsou určeny pro pohyb na TJ. Doprovodu doporučujeme omezit pohyb v prostředcích hromadné dopravy a tam, kde se koncentruje mnoho lidí (např. nákupní centra apod.) z důvodu snížení rizika přenosu infekce. Doprovod na snídani, oběd a večeři chodí do závodní jídelny, stravenky na den vydává sestra. Při ztrátě stravenek se nové nevydávají. Doprovodu je k dispozici společenská místnost, kde si může uvařit kávu, odpočinout, je zde k dispozici počítač. Prosíme o otření klávesnice dezinfekčním roztokem po ukončení práce s počítačem. Doprovod prosíme, aby po sobě na společenské místnosti uklízel a umýval jím použité nádobí. Doprovodu není dovoleno vstupovat do prostor inspekce sester, místností na ředění léků, do kuchyně určené k přípravě jídla pro děti. Doprovod má možnost si na jednotku přinést potraviny pro vlastní potřebu, které jsou uchovávány v lednici určené pro doprovod v kuchyni pro pacienty. Potraviny je nutno označit jmenovkou, z lednice je v průběhu dne vydává servírka, která také lednici uklízí a kontroluje záruční dobu potravin (potraviny s prošlou záruční dobou vyhazuje). Mimo pracovní dobu servírky potraviny vydává sloužící sestra. Podle hygienických předpisů je nutné třídít odpad: spalitelný odpad, sklo, nespalitelný odpad. Na čisticí místnosti jsou na použité prádlo vyhrazeny uzavíratelné, označené koše (pytle). Prosíme třídít zvláště: povlečení + roušky, pyžama + froté žínky + bryndáky,

empíry, fialové (JIP) prádlo. Nikdy se nesmí nechávat použité prádlo mimo koše k tomu určené. Doprovod dítěte vždy používá gumové nesterilní rukavice při manipulaci s močí, stolicí, slinami či zvratky dítěte. Použité emitní misky, bažanty, nočníky, podložní mísy se z boxu vynášejí výhradně v ochranném obalu. Doprovod tyto nádoby po vyprázdnění (výlevka) umyje na čistící místnosti a ponechá ve dřezu. Dále se o tyto pomůcky stará sanitář, v noci ošetřovatelka či zdravotní sestra.

Vstup doprovodu k pacientům ve sterilním režimu

- Za vchodem na TJ si doprovod dezinfikuje ruce dezinfekcí z dávkovače umístěného na stěně.
- V šatně pro rodiče se doprovod převlékne do určeného oděvu pro doprovod a empíru. Přezuje se do obuvi určené k pohybu na jednotce.
- Ve filtru před sterilní částí doprovod odloží empír (na věšák označený číslem boxu), umyje si ruce mýdlem a vodou a odezinfikuje si je, vezme si ústenku ve filtru nebo na chodbě sterilní části a nasadí si ji před vstupem do sterilního boxu.
- Doprovod si vždy dezinfikuje ruce: před každým vstupem do boxu, po vstupu do boxu, po odchodu z boxu.
- Pokud opouští „sterilní část“ TJ, opět si vezme empír.
- Veškerý materiál, který vnášíme na box, předem otrepe dezinfekčním ubrouskem.

POBYT DÍTĚTE VE STERILNÍM BOXU

Dítě se pohybuje pouze po pokoji. Ven vychází jen na nezbytná vyšet-

ření či výkony, které nelze provádět na pokoji. Dítě používá sterilní pomůcky – nočníky, podložní mísy, bažanty, emitní misky. Dítě si po vykonání potřeby, před jídlem atd., vždy odezinfikuje ruce. Po vyprázdnění nepoužívá toaletní papír, ale vlhčené neparfémované ubrousky, event. buničinu. Při zarudnutí okolí konečníku je třeba použít dětskou mast, event. další dle ordinace lékaře (omývání dubovou kůrou, odvarem z řepíku, obklady, jiné masti a pasty). Podlaha, okenní parapet, závěsná skříňka u dveří a stolek s pomůckami za dveřmi boxu jsou považovány za nesterilní prostor.

Celková koupel dítěte

Koupel se provádí po vizitě, výjimečně dle pokynů sestry před vizitou. Provádí se v dopoledních hodinách, případně odpoledne po domluvě se sestrou, která ten den o pacienta pečuje. Koupání v dopoledních hodinách je vhodné vzhledem k následnému převazu CŽK a někdy potřebné kontrole CŽK

(zarudnutí, povytažení) ošetřujícím lékařem. Děti bývají také v průběhu dne postupně unavenější a ke koupání méně ochotné.

Doprovod si připraví vozík s pomůckami – sterilní teplou a studenou vodu (balenou originálně v plastových lahvích – kuchyňka), pyžamo pro dítě, povlečení na postel: velké prostěradlo, podložku, kapnu, polštář, žínky a roušky, to vše sterilní. Všechny pomůcky a materiál si před pokojem odezinfikuje ubrouskem s dezinfekcí. Vozík doveze do boxu a sterilně si přeskládá veškeré pomůcky na předem dezinfekcí omytý stolek. Do sterilního latoru si připraví dezinfekční roztok (Betadine 1 ml na 1 liter sterilní vody). Tímto roztokem umyje dítě, které stojí, event. sedí nebo leží na sterilní roušce. Žínku, kterou použije, již zpátky nenamáčí. Každou část těla umyje dvakrát (dvěma žínkami). Při mytí je

důležité se zaměřit zejména na kožní záhyby – podpaží, pod bradou, za ušima, předkožku, genitál, mezi prsty. Žínky necháváme dostatečně mokré.

Pak dítě osušíme sterilní rouškou, promastíme kůži a oblékneme čisté pyžamo. Na křeslo dáme čistou roušku a dítě na ni posadíme. Poté následuje úklid pokoje.

Péče o dutinu ústní

Svědomitá a pečlivá péče o dutinu ústní významně přispívá ke zmírnění projevů zánětů dutiny ústní (stomatitidy), ke kterým dochází v důsledku předtransplantační léčby. Péči o dutinu ústní je nutné proto provádět pravidelně a velmi pečlivě. Podrobněji viz letáček.

Úklid sterilního boxu

Provádí se denně v dopoledních hodinách po koupeli dítěte. Na úklid povrchů používáme sterilní vodu s dezinfekcí. Na podlahu používáme vodu z kohoutku. K úklidu se používá dezinfekce dle dezinfekčního řádu FN Motol.

Jako první se umyje křeslo, kam se po koupání dítě posadí. Svlékneme postel a omyjeme ji dezinfekcí, pak čistě povlékneme a dítě uložíme. Dále omýváme všechny povrchy v boxu, dózy a skleničky s pomůckami. Televizi, DVD přehrávač,

rádio, monitor neomyjeme dezinfekcí, pouze otíráme lehce navlhčenou rouškou a následně otřeme dosucha. Infuzní pumpy dezinfikují sestry. Nakonec vytřeme v boxu podlahu.

Rehabilitace u dětí ve sterilním režimu

Nezbytnou součástí komplexní léčby je rehabilitace transplantovaných pacientů. Rehabilitační pracovník provádí rehabilitaci i u pacientů ve sterilním režimu, řídí se obecnými pravidly pro vstup zdravotnického personálu na sterilní část transplantační jednotky a do sterilního boxu.

Prosíme doprovod, aby aktivně podporoval pravidelnou rehabilitaci dítěte.

CO JE ZAKÁZÁNO

Kouření je zakázáno v celém areálu nemocnice, zcela absolutní zákaz platí pro všechny prostory transplantační jednotky.

Na žádné části transplantační jednotky nejsou povoleny živé květiny. Na žádné části transplantační jednotky není povoleno otevírat okna. Dítěti na jednotce je zakázáno donášet jídlo připravované kdekoli mimo centrální nemocniční kuchyň pro pacienty.

NÁVŠTĚVY

Povoleny jsou návštěvy pouze u dětí v nesterilním režimu (nutnou podmínkou je přihojení štěpu). Vstup učitelů základní ani mateřské školy a dobrovolníků k dětem ve sterilním

režimu též není povolen. Návštěvy k doprovodu (pouze rodinní příslušníci) mohou pouze na společenskou místnost k tomu určenou. Návštěvě není dovoleno vstupovat do jiných místností transplantační jednotky. Dárky (hračky, knížky apod.) může návštěva předat dítěti až po domluvě se sestrou. Vstup dětí do společenské místnosti transplantační jednotky je povolen pouze sourozencům pacientů, a to až ve věku od dovršených 6 let. Provoz na společenské místnosti je určen provozním řádem společenské místnosti a zahrnuje úklid i pohyb doprovodu a návštěv. Pacientům je možno telefonovat po celých 24 hodin na telefonní číslo, které vám sdělí sestra až podle pokoje, na kterém bude pacient ležet.

Telefonní čísla: předvolba:

22443 a příslušné linky:

pokoj -

sestry - 6533, 6531

lékaři - 6553

**Vydání letáku podpořil Donor, z.s.
z edukačního grantu
Astellas Pharma, s.r.o.**

Rok vydání 2019, 1. vydání
Zpracovali: Mgr. Lucia Augustínová
a kolektiv lékařů a sester

Odborný garant:
Prof. MUDr. Petr Sedláček, CSc.

Klinika dětské hematologie a onkologie
<http://kdho.fnmotol.cz/>
www.donor.cz

